

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא וענינים תראנה בנימ
ובני בנימ כשתלי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו';
בני היי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין וז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל הגושתיים והמטייעים
הרוצת חיבוריו לאור, וכן היה באמת.
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקו"י יגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ ישר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמוהו להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
ישר בעולם העליון

חזון יהוקאל
רבי יהוקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שילמליץ טוב לכל מי
לכל מי שפיץ את חידושי תורתו.
(רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"א).

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

מלליצי יין ושיר

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ ישר

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יהוקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

פנחס בן אלעזר. אמרו בסנהדרין (דף פב:): לפי שהשבטים היו מבזין אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. וצ"ב דנראה שכל טענתם היה שמפני שהוא בן יתרו ולכן אסור לו להרוג, וקשה וכי לשאר בני ישראל המיוחסין מותר להרוג. ויש לתרץ דהנה מבואר במדרש (במדב"ר כ:כג) שבאותה שעה שראה משה שעבדו לפעור, העמיד דיינים שיוכלו לדון את העובדים, ולכך כשראו בני ישראל שפנחס הרג את זמרי, היו סבורים שגם הוא נתמנה לדיין בכדי לדון דיני נפשות, ועל כך נתרעמו בני ישראל, משום דמבואר במשנה (סנהדרין לו: וברש"י שם ד"ה מכל מום), דמי שיש לו פגם משפחה אינו יכול לדון דיני נפשות, וא"כ פנחס שאינו מיוחס האיק הרג את זמרי, הלא אינו כשר לדון. אכן באמת טעו, משום דמעשהו של פנחס היה מצד קנאות, ולא דבר שתלוי בדיינים. ואדרבה מבואר בגמרא (סנהדרין פב:) הבעל ארמית קנאין פוגעים בו, ואם בא לימלך אין מורין לו כן, נמצא שלא היה זה הלכה שתלוי בדיינים, שהרי זה הלכה ואין מורין כן, והיינו שפנחס זה מדעת עצמו. ולפי"ז יש לבאר המדרש (במדב"ר כא:א) 'אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו', שהיות שעיקר טענת בני ישראל על פנחס היה על כך שלא היה מיוחס ואינו ראוי לדון דיני נפשות, וא"כ לטענתם לא מגיע לו שכר, לכך בכדי להראות לבני ישראל שבדין נטל את שכרו, לכן כשיבשר פנחס שהוא אליהו על הגאולה, הוא גם יבשר לישראל על המשפחות המיוחסות, שבמשך הדורות נתרחקו, בכדי לקרבו, כמבואר במשנה סוף מסכת עדויות. וזה הכוונה 'בדין הוא שיטול שכרו', היינו שקבל את שכרו בענין הדין שנקבע עליו, שאף שאינו מיוחס עלה לגדולה ונתקרב, כך יהיה שכרו לומר למשפחות בישראל שנתרחקו מיוחסו, שאף שנתרחקו, יכולים להתקרב, כמו שהקב"ה התנהג עמו. (זרע שמשון אות א').

לע"ה הר"ר יוסף ב"ר שמואל טורנער זצ"ל י"א צ"ט תמוז

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. וברש"י לפי שהיו השבטים מבזין אותו וכו' בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. כי השבטים היו מבזין אותו ואמרו דאם מה שעשה הוא דבר הראוי, א"כ מדוע לא עשה זאת משה לקנא קנאת ה'. לכן בא הכתוב ללמד 'פנחס בן אלעזר בן אהרן', דהנה איתא בזוהר, שנתעברה פנחס נשמת נדב ואביהוא, וידוע שנדב ואביהוא נאמר עליהם שהם גדולים ממשה ואהרן, כמו שפירש"י בפרשת שמיני 'עכשיו אני רואה שהם גדולים ממך', וא"כ שפיר תירץ על בזיון השבטים בזה שיחסו אחר אהרן, דכיון דהוא בן אהרן, דיש בו נשמת נדב ואביהוא, ממילא הוא גדול יותר ממשה, ולכן ראוי לו דוקא המעשה שעשה לקנא קנאת ה'.

ונתתי לו את בריתי שלום. ואמרו חז"ל: 'בדין הוא שיטול שכרו'. ונראה לפרש, כי הנה הטעם דעל מצות צדקה זוכה לשכר בעוה"ז, אע"ג דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, הוא משום דהמצות עיקר תיקונום הוא בעולמות העליונים, נמצא כמו שתיקון המצות אינו ניכר בזה העולם, כמו כן השכר אינו ניכר כאן. אבל הצדקה שמחיה נפש העני ליתן לו חיות בעוה"ז, לכן מגיע גם לו טוב בעוה"ז, ושכרו כפול לעוה"ב. ובזה מובן מה שאמרו חז"ל על פנחס 'בדין הוא שיטול שכרו', כי אחר שהוא קיים נפשות בעוה"ז במה שהשיב חמתו מלהשחית ולכלותם, א"כ על קיום נפשות בעוה"ז מגיע לו גם שכר בעוה"ז.

לע"ה הרה"ק ר' יעקב אריה ב"ר שלמה מרדכי זצ"ל י"א צ"ט תמוז

בקנאו את קנאתי. ענין פנחס שהלך לנקום נקמת אבי אמו יוסף שמכרוהו המדינים (ע' סוטה מג), והוא פלא, דהלוא גם שנאתם גם קנאתם אבדה, ועוד קשה דמה פשעו המדינים אז [במכירת יוסף], ועוד כמה קושיות. אולם לדעתי יש בזה ענין נפלא, ויבואר גם שאלת זמרי למשה רבינו (סנהדרין פב): "זו אסורה או מותרת, וא"ת אסורה, בת מדין מי התיר לך". ונראה דהנה מבואר בזוה"ק (ח"א דף סו:) שפנחס קנא נקמת קנאת הברית, שזמרי הכניס ברית קודש ברשות אחר. והנה הרמב"ם (פ"י מלכים ה"ח) פסק דבני קטורה מחויבים במילה, והם אלה המבוארים בתורה: "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה ותלד לו את זמרון ואת יקשן ואת מדין ואת ישבך ואת שוח" (בראשית כה:א-ב). ולכן היה מקום לומר דבמדינים שהם מחויבים במילה שהם מבני קטורה, הם אינם בכלל איסור של "לא תתחתן". ולכן שאל זמרי ממשה רבינו: "זו אסורה או מותרת, וא"ת אסורה, בת מדין מי התיר לך". והיינו משום שהיא מדינית, לכן היה מקום לומר דליכא בה איסור. ואף דבנשי ליכא מילה, מ"מ כיון דאין הנשים מצוות על מילה, לכן "כמאן דמהילא דמיא" (כדאיתא בע"ז כז). ואילו פנחס סבר דאין חילוק אם היא מדינית או מאומה אחרת, דאפי' דמדינים מחויבים במילה, מ"מ עדיין יש בזה הדין של הבעול ארמית דקנאין פוגעין בו.

והטעם [מדוע גם המדינים הם בכלל האיסור של "לא תתחתן"], יש לומר בפשיטות, כי מלבד שהמדינים אינם מקיימים מצות מילה, אף גם אינם

א. ולא כשיטת רש"י (סנהדרין נט): שסובר דרק ששה בני קטורה שנולדו לאברהם בעצמו נתחייבו, אבל זרעם אחריהם לא נתחייבו.
ב. וכתב השאגת אריה (סימן מ"ט), דלכך אע"ג שהם חייבים במילה, הם פסולים למול את ישראל כדאמרו בע"ז שם, משום דלגבי ישראל אינם נקראים שומרי ברית, לפי שבישראל מל ולא פרע כאילו לא מל, ובני קטורה אינם מצויים על הפריעה.

לכבוד העורך גליון הנפלא 'מליצי יושר'
בשנת תשפ"ב פרשת פנחס הבאתם קטע מי"ב לאשרי, ח"ל:

מלבד עולת התמיד. במגלה עמוקות (פרשת ראה, ד"ה האופן השני) כתב, דתיבת "מלבד", ראשי תיבות "מלוה לעני בשעת דוחקו", והרמז הוא, דצדקה והלוואה לעני מכפר כמו קרבן תמיד, ולכן "עשר תעשר", ר"ת "עולת תמיד", עכ"ד. ויש להוסיף על דבריו, דג' התיבות של "מלבד עולת התמיד" גימטריה "בצדקה וגמילות חסדים הוי"ה א"ד א' חותם הדין יהפך לטוב". והיינו דע"י צדקה וגמילות חסדים יכולין לעשות תמיד יחוד ושילוב שני שמות הק' של הוי"ה ואדנות, להיות אחד, וזה הוי"ה א"ד א', ועיד"י חותם הדין יהפך לטוב, דיתהפך מידת הדין לרחמים ולטובה לנו ולכל בני ישראל אמן, עכ"ל.

והנה מה שכתב הבן לאשרי דג' התיבות של 'מלבד עולת התמיד' גימטריא "בצדקה וגמילות חסדים הוי"ה א"ד א' חותם הדין יהפך לטוב".

הרי לפי החשבון התיבות של 'בצדקה וגמילות חסדים' הוא הרבה יותר מהתיבות 'מלבד עולת הבוקר'.

וכנראה צריך לומר תיבות 'וגמילות חסדים' ברית 'וגמ'ח', ותיבות 'א"ד א' צריך לומר 'אדני' אחד, ואז עולה בדיוק הגימטריא של 'בצדקה וגמ'ח הוי"ה אדני' אחד חתם הדין יהפך לטוב', בדיוק כמו 'מלבד עולת התמיד'.

תודה רבה על הכל
אברהם ג. לונדון

מחויבים אלא רק בחיתוך ולא בפריעה (ע' יבמות ע"א), ולגבי ישראל אין נחשבת מילתם מילה כלל.

וא"ת הלא גם ישראל כל זמן שהיו במדבר מלו ולא פרעו, משום שלא נשבה להם רוח צפונת, וא"כ מאי החילוק ביניהם. אך התירוץ פשוט, דישראל מחויבים היו [בפריעה], רק שהיו אנוסים משום שלא נשבה להם רוח צפונת, משא"כ המדינים אינם מחויבים בפריעה.

וא"כ ממה נפשך אם בתר מעשה אזלת, הלא מדינים לא מלו, [דאע"ג דהם מחויבים במצות מילה, אבל הם אינם מקיימים מצותם]. ואי בתר חיוב אזלת, הלא אינם מחויבים בפריעה. ועוד דודאי גבי ישראל שהיו אנוסים, חשובים מהולים גמורים, כדאיתא בע"ז שם ממתניתין דנדרים, משא"כ המדינים שבלטו במזיד, ומומר לערלות חשיב ערל. כן נראה לי לפרש טעות זמרי.

אמנם באמת משה כשנשא בת יתרו, קודם מתן תורה היה דאז גם ישראל לא היו מחויבים בפריעה, והיו חשובים מהולים, וכדין נשאה משה, אף שבודאי היה מקיים כל התורה כולה, רק שאז לא היה נחשב בא על ארמית כלל, ודו"ק היטב כי נכון הוא בעוה"ז.

ובזה יתבאר מה שדוקא ע"י המדינים בא יוסף למצרים, כי יוסף היה הפך מצרים, כי זה צדיק יסוד עולם, ומצרים שטופי זימה, ולא היה באפשרי למכור אותו למצרים רק ע"י אמצעי, והם המדינים שהיתה להם שייכות במילה, לכן היתה להם איזו אחיזה במידת יוסף, ולכן להם נמכר לעבד תחילה, ומהם היו המצרים יכולים לקנותו, מאחר שיצא לרשות אחר קצת. ועיין

בגור אריה (בראשית לז:כח) שרמז לזה.

ולכן רק המדינים היו יכולים להכשיל את ישראל [בשטים בעצת בלעם], ואדרבה, מחמת שהיתה להם איזו אחיזה בברית, לכן היה הקלוקל יותר, דעל ידי שנתחברו להם ישראל, היה להם עוד יותר כח לינק מהקדושה, ואילו היו משאר אומות לא היה להם כח להאחז כ"כ, ולכן היה עיקר הנקמה במדינים. וזה שהלך לנקום נקמת יוסף, מאחר שהם הם המסוגלים לטמא אות ברית, ולכן קנו את יוסף, וגם עתה הכשילו את ישראל. (נאות הדשא).

בקנאו את קנאתי. אמרו חז"ל לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצה"ר, והכוונה בזה היא, שיעכס על היצה"ר, והכעס הוא אבי אבות הטומאה והיא מידה הפחותה מכל המידות כנודע, וכשהוא מעלה הכעס לקדושה שמרגיז על היצה"ר, אז ממילא נתבטל היצה"ר מכל וכל, כיון ועיקר כוחו ניטל לקדושה, וכמו שכתב בספרים בפנחס שע"י קנאה היה מכפר על בני ישראל, שהיה מעלה מידת הכעס לקדושה.

והנה חז"ל נתנו לנו ד' עצות טובות, כי מד' מרות יבואו הפחיתות והרע באדם. א) ממרה האדומה בא הכעס, וכנגד זה אמרו "ריגיז", ויעלה הכעס לקדושה. ב) ממרה הלבנה באה אהבת תענוגי עוה"ז, וכנגד זה "קרא קר"ש" שהיא אהבה ודביקות. ג) ממרה ירוקה באים דברים בטלים, וכנגד זה "עסוק בתורה". ד) ממרה שחורה ידוע שמביאה עצבות וכבידות, וכנגד זה "זכיר לו

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מוודע זיין ביי די ציונים פון די פלאצקע גאון - ווארשא, אבני נזר - סוכאטשוב, צדקת הצדיק - לובלין, ילקוט סופר - פאקש, לב העברי - הר הזיתים, ר' יוסף ענגיל - ויען, בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

gilylonmy@gmail.com 732-510-0560

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יוסף מרימנוב זי"ע אמר:

בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמתו (ספר מנחם ציון).

נתפרסם ע"י הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א

יום המיתה', ויניח הכל בקדושה, והוא עיקר העבודה לאדם שיעלה כל המידות המגוננות לקדושה (נאות הדשא ח"ג עמוד צ"ו).

ליכות ש.ה.ב.מ.ר. להצלחה בכ"ע

פנחס בן אלעזר וגו' השיב את חמתי וגו' בקנאו את קנאתי בתוכם. יש לדקדק דהוה ליה לכתוב 'את קנאתי בהם', ומאי הלשון 'בתוכם'. גם מה שאמר אח"כ 'ושם איש ישראל וגו' ושם האשה המוכה', צריך להבין למה בשעת סיפור המעשה לא נזכר שמותם רק סתם איש מבני ישראל וגו' את המדינית וגו', וכאן הזכיר שמותם. אך הענין לפי מה שאמר (סנהדרין פב:) שהיו השבטים מבזין אותם ראותם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה וכו' בא הכתוב ויחסו. ולכאורה למה לא ביזו אותם מעת נישואי אלעזר עד מעשה זו, והוה ליה לייחסו מתחילה.

אך הענין הוא שהשבטים היו מקטרגים על מעשה זו שהרגו למזרי אף שלא היה מחויב מיתה על פי דין, רק קנאים פוגעין בו, ואין מצוה על הקנאין, שהרי אמרו (בגמרא שם) הבא לימלך אין מורין לו, רק מי שבוער בו קנאת ה' צבאות מותר לפגוע בו, וקטרגו השבטים על זה ואמרו הלא ראינו שמשא רבינו לא הרגו, ולא נתעורר מי להורגו רק הוא, מן הסתם הוא מטעם שהוא מזרע יתרו שהיה כהן מדין וכו', וקליפת מדין הוא כעס, ואמרו השבטים שמפני שהוא מזרע יתרו לכן נתעורר לקנאה זו מה שלא היה על פי דין. שכן מצינו בכל מקום לשון 'קנאה' שהוא בלא חשבון, וכמו שמצינו אצל אברהם אבינו שרדף אחר הארבעה מלכים שהיה בלא חשבון לרדוף במתי מספר כזה אחר ארבעה מלכים גבורים כאלו שנצחו חמישה מלכים, ולמה היה לו למסור נפשו על זה, רק הוא מפני שבער בו קנאת ה' צבאות על הרשעים האלה, שעדיין לא היה מלחמה בעולם, עד שבאו אלו וחיידשו לעשות מלחמה לשפוך דם כדי לכבוש מדינות או מפני הכבוד וכדומה, ולכן בער בו קנאת ה' לרדוף אחריהם. וטענו השבטים בשלמא אברהם נתקנא בקנאה לרדוף ולהרוג רשעים, אבל זה שהרג נשיא שבט מישראל בודאי היה רק מפני שהוא מזרע כהן מדין.

ובגמרא שם איתא דזמרי היה שאלו בן הכנענית שהיה מירודי מצרים, וכפי החשבון כבר היה אז יותר ממאתים וחמישים שנה, ובודאי לא עשה זאת לתאותו, ואף בדורות האלו, מ"מ אחר ששים לא היה יוצא לצבא עוד, וגם כבר עברו רוב שנותיו ולא חטא, שנראה שמקודם היה צדיק, רק מפני שנתקבצו עליו שבטו כדאיתא בגמרא (סנהדרין פב.) ובכתבי האר"י הק' איתא שהיה לו שייכות לה על פי גלגול, שהיא היתה גלגול דינה, והוא היה גלגול שכס. אבל על כל פנים קטרגו השבטים שלא היה צריך להורגו, רק עשה זאת מפני שהיה בו מדת הקנאה מה שהיה מזרע יתרו כהן מדין מקליפת הכעס כנ"ל.

ולכן בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, היינו להורות שאדרבה מדתו היתה מדת החסד מדת אהרן הכהן, ולכן כתיב 'בקנאו את קנאתי בתוכם', שבשעת הקנאה היה ג"כ 'בתוכם', בתוך בני ישראל, ורק מרוב רחמיו על ישראל לכן נתקנא קנאת ה' צבאות לפגוע בזמרי ועבור זה נתן לו בריתו שלום.

ליכות ש.ה.ב.מ.ר. להצלחה בכ"ע

ונתת מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל. וברש"י: ונתת מהודך ולא כל הודך, דפני משה כפני חמה, ופני יהושע כפני לבנה. ויש לבאר הדבר, דהנה החמה מאירה בלי שום אמצעי, ומאיר לכל צד, ומשפיע אורה לכל העולם, וכן משה רבינו נזדקך חומרו מכל וכל והתנבא באספקלריא המאירה, שלא היה שום מונע מצד גופו. אבל פני יהושע כלבנה שאינה מאירה רק באמצעות השפעת השמש, שבעצמותה אין הוא מאירה כלל, וכן הוא קיבל השפעת נבואתו ממשה רבינו כלבנה מהשמש. ועל כן יראו ישראל מלגשת אל משה, דכמו שאי אפשר להסתכל בפני חמה, כן לא היה אפשר להסתכל בפני משה. אבל פני יהושע היה כפני לבנה שאפשר להסתכל בה, שאין אורה חזק כל כך. ולכן מצינו אצל יהושע מה שלא מצינו אצל משה, שהוצרכו לצוות (יהושע א:יח) 'כל איש אשר ימרה את פיך ימות', דממשה רבינו נתייראו בלי יראת העונש, דעוצם מעלתו השפיע על ישראל יראה, משא"כ יהושע דהיה רק כפני לבנה, הוצרכו לגזור עונש רב כדי שיראו מאתו, ע"ד שמצינו דחמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה.

ועוד יש לומר בביאור ענין 'פני משה כפני חמה', דבזמן שהחמה מאיר, לא נראים הכוכבים מפני גודל אורו של השמש, וגם לא צריכין להארתם, דדי

בהארת החמה. וכן בימי משה שהיו פניו כפני חמה, לא היו צריכין דגם שאר ת"ח יורו וילמדו העם, דכחו והארה של משה רבינו היה מאיר כל כך בקרב ישראל שלא היה צריכין לאורות אחרים. אבל פני יהושע היה כפני לבנה, דאורו אינו גדול, והכוכבים נראים היטב, והעולם נהנה מאורו, ולכן בזמן יהושע היו ישראל צריכין גם למאורות אחרים.

ליכות בילא בת רבקה לפרוש והצלחה בכ"ע

איש אשר רוח בו. במדרש (ילקוט ש'ש' תשע"ו): שיהא הולך עם הקפדנים כפי דעתו, ועם המתונים כפי דעתו. עוד אמרו (מדרש רבה פכ"א י"ד): 'קח לך את יהושע', לקיים מה שנאמר 'נוצר תאנה יאכל פריה'. ואפשר לפרש כי יש שני אופני צדיקים: (א) שנולד מרחם אמו קדוש יאמר לו במדותיו הטובים, ענותו, ואין בו שמץ כעס וכו'. (ב) שבטבע הוא בעל מדות רעות ובעל יצר, ורק שכלו יתגבר עליו ומושל בתאוותיו.

והנה הראשון, מיד בא שלם לעולם, ואילו השני הלך לכבוש, וכבש עד שבטל כל תאוה רעה ממנו, כי לא בפעם אחד יגבור איש להשליך מעליו כל תאוותיו ושיעשה רק טוב.

והנה למנהיג ישראל יותר טוב בחינה השני, שיודע טיבו של היצר הרע ולשפוט על זה, משא"כ אם אין יודע כלל מטיב תאוה, אינו יכול להוכיח ולהורות זאת הדרך שילך בו. ועוד כי יותר טוב מנהיג שבטבע הוא אש ורוח, ורק במלחמתו עם היצר הפך טבעו ועשה עצמו לנמוך רוח, כי לפעמים צריך המנהיג לבא בשבט מושל.

ושאלו המלך היה בבחינה הראשון ככתוב (שמואל א' טו:יז) 'אם קטן אתה בעיניך', דהיה קטן בעיניו אף בעת שהיה צריך להיות גדול. וכתוב אצלו 'בן שנה שאלו במלכו', ודרשו רבותינו 'כבן שנה לחטא', וזה בחינה הראשון. משא"כ בדוד המלך כתיב 'אדמוני יפה עינים', ודרשו במדרש (ילקוט שמואל א' קכד): 'זה הוא', זה הוא בעוה"ז, וזה הוא בעוה"ב. ופירש הבינה לעתים, שנמנע שמואל מלמשחו מפני שנראה לאיש עוה"ז. ואמר הקב"ה אדרבא, מפני שהוא זה בעוה"ז, לכן הוא זה לעוה"ב, עכ"ד.

וזה שאמר ה' למשה על יהושע 'איש אשר רוח בו', ואעפ"כ שבר רוחו להעמיד ספסלים לבית המדרש, ואיש כזה יוכל לילך 'עם הקפדנים כפי דעתם', ולהניח עצמו על טבעו, וגם עם 'המתונים כפי דעתם'. וזה ג"כ ביאור המדרש 'נוצר תאנה' שמידותיו הטובים באים לו כדרך לקיטת התאנה שנקלטת מעט מעט (במדב"ר כא:טו) 'איש כזה יאכל פריה', ותן לחכם ויחכם.

ויקח את יהושע. פירש"י: לקחו בדברים והודיעו מתן שכר פרנסי ישראל לעוה"ב. ונראה דמה שאמרו 'לעוה"ב', היינו משום דעל עוה"ז לא היה יכול להבטיח, אחרי ראו סופו של רועה ישראל שמת במדבר, ובנו לא מילא מקומו, לכן לא היה אפשר למשכו בדברים אלא ע"י מתן שכרו לעולם הבא.

לע"נ הר"ר שלמה ב"ר יעקב עקיבא שייבר ד"ל יא"צ ט"ח תמוז

העובד עבודה זרה ואינו מקבל עליו לאלוה. כתב הרמב"ם (פ"ג עבודה זרה ה"ו) וז"ל: העובד עבודת כוכבים מאהבה, כגון שחשק בצורה זו מפני מלאכתה שהיתה נאה ביותר, או שעבדה מיראתו לה שמא תריע לו, כמו שהן מדמים עובדיה שהיא מטיבה ומריעה, אם קבלה עליו באלוה חייב סקילה, עכ"ל. והקשה הכסף משנה, שהרי רוב עובדי עבודת כוכבים שבעולם עובדים על דרך זו, דסוברים שיש כח עליון למעלה מעבודת הכוכבים ויש בה כח להרע או להטיב, ונשאר בקושיא.

ותירץ הגר"י ענגיל (גליוני הש"ס סנהדרין סא): וז"ל: אפילו חושב ומאמין שיש בכח העבודה זרה להרוע, ורק שאינו חושבה לאלקות מפני היות לה כח הזה, ואינו עובד לה בשביל היותה אלקות רק בשביל שלא תריע לו, לא הוי עובד עבודה זרה, עכ"ל. וכונתו, דדעת הרמב"ם דלא מקרי 'קבלת אלהות' רק אם הוא מקבל עליו לאלוה לעבוד לו. אבל אם לא קיבל עליו לאלוה רק שמפחד ממנו דטועה דיש לו איזה כח, פטור.

לע"נ הגר"ר שלמה יצחק ב"ר יוסף בירנבוים זצ"ל יא"צ ט"ח תמוז

אבינו מת במדבר והוא לא היה בעדת קרח כי בחטאו מת וגו' ויקרב משה את משפטן לפני ה'. יש לדקדק לפי המבואר (שבת צו:) דמקושש צלפחד היה, דלפ"ז היה פושע, דקיבל התראה, והתיר עצמו למיתה, וא"כ מדוע קרא

יום א' לסדר קדוש יהיה לך תשפ"ג, לכבוד מערכת מזכ"ל הרבנים 'מליצי יושר', שלום וברכה!

הבאתם בפרשת שמיני (גליון קנ"ב) דהחזון יחזקאל מאד הצר לו כיון דבצוק העתים, שני בניו ירדו מהדרך רח"ל כשהיה בבית אסורים בסיביר, ובהזדמנות שפגש את רעו הגה"צ רבי אליהו לאפיאן, פרץ החזון יחזקאל בבכי תמרורים, ואמר: 'מה אענה על כך בבי"ד של מעלה'. רבי אליהו אמר לו, כשיגיע החזון יחזקאל לשיבה של מעלה, יבקש שיקראו את רבי אליהו, והוא יענה במקומו על גורל ילדיו. רבי אליהו ביקש מהחזון יחזקאל שיחזור על שמו 'אליהו ב"ר יעקב' הרבה פעמים, כדי שיזכור את שמו לבקש שיקראו לו, ואף נתן לו תקיעת כף על כך, ע"כ המעשה.

ובגליון קנ"ה פרשת אמור הבאתם מכתב מאחד שמתרעם שאינו מבין המעשה, דוכי החזון יחזקאל לא ידע ד'אונס רחמנא פטריה? מה היה לו לעשות אם השליכוהו לסיביר בעבור הרבצת התורה שלו? ומדוע היה צריך שרבי אליהו לאפיאן יענה במקומו?

ונתפלאתי מאד עליו, וכל הטענות הן סרק גמור. ודאי שיש לאדם עגמי"ג על ענין זה גם אם יודע את התנחומין של אונס רחמנא פטריה. ורואים שהרא"ל לא דחה בקש, אלא הבטיחו וגם דאג שלא ישכח את הבטחתו.

ובכלל כידוע בדור הנביאים היה קשה לעם להאמין שיש מציאות של תשובה, ואצלנו מבינים בודאי שיש תשובה ו'לא נורא'. אלא אבותינו ידעו והרגישו את גודל החורבן של החטא, ואצלנו הכל רח"ל בקלות ראש (כמבואר בדברי הר"י בלאזר ז"ל בספר כוכבי אור).

מי שיכול להקשות על המעשה ולזלול בו, אין לו כל מובי להבין את דברי החכמים. ודי בזה.

בכבוד רב ובברכה אליהו ליון

אותו 'חוטא', דכתיב 'בחטאו מת', דהיה לו לומר 'בפשעו מת'. עוד יש לבאר למה הוצרך משה רבינו להקריב משפטן לפני ה', וכי לא היה יודע שמחלל שבת במיתה.

ויש לבאר לפי המבואר בחז"ל דצלפחד לשם שמים נתכוין, והנה אמרו (שבת פח.) 'ויתיצבו בתחתית ההר' מלמד שכפה עליהם ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים תורת מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעה רבא לאורייתא, אמר רבא, אף על פי כן הדור קבלוה בימי אחשורוש.

וכתב הרמב"ן שם וז"ל: הא דאמרין דקבלוה בימי אחשורוש, קשה לי, וכי מה קבלוה זו עושה מסופו של עולם לתחלתו, אם קודם אחשורוש לא היו מצווים, למה נענשו וכו'. וז"ל לומר דמתחילה אף על פי שהיה להם מודעה, מ"מ לא נתן להם הארץ אלא כדי שיקיימו התורה כמו שמפורש בתורה בכמה פרשיות, וכתיב (תהלים ק"ה) 'ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים ירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו יצורו' וכו', לפיכך כשעברו על התורה עמד והגלם מן הארץ וכו' עכ"ל.

ולכאורה תירוצו של הרמב"ן מובן רק לאותם שהיו פחותים מבני עשרים, או יתרים על ששים, שהיו יכולים להכנס לארץ ישראל, דעליהם יש לומר שהיו מחויבים לקיים התורה משום דכתיב 'ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יצורו'. אבל מי שהיה מבן עשרים עד ששים, דעליהם היה הגזר דין בחטא המרגלים 'במדבר הזה יתמו ושם ימותו', ולפ"ז לא היו מחויבים לקיים התורה כדברי רבא מכאן מודעה רבה לאורייתא.

ונראה דעל זה בא המקושש וקיבל על עצמו שימות כדי שידעו שאף הם מחויבים לקיים התורה. ולפ"ז היו מעשיו 'מלאכה שאינה צריכה לגופה', ואינו מחויב מיתה. אבל אם נימא מחויב מיתה, אזי אין בפעולתו ממש, דהרי הוא היה רצונו להראות שמחויב מיתה, ולבסוף הוא לא מת. ונמצא א"כ שחייב מיתה, דהרי אם אינו מחויב מיתה, הרי זה מלאכת מחשבת ומלאכה שצריכה לגופה, דהרי לא הועיל כלום להראות דמחויבים לקיים התורה. (ע' סברא זו בתוס' ב"מ ל. ד"ה עובד'י), ולכן לא ידע משה איך לפסוק, והציע הדבר לפני ה', וזה מה שאמרו 'בחטאו', כי נתכוין לשם שמים.

ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה. יש לדקדק דהיה לו לומר 'כצאן בלי רועה', דלשון זה משמע שיש להם רועה, אבל אינו 'להם', שאינו משגיח עליהם להטיב להם. ויש לומר שמשם רבינו ביקש שני דברים: א) שהמנהיג יהיה מתנהג עמהם כראוי. ב) שבני ישראל ישמעו לדבריו, ולא יהיו הפקר כצאן אשר אין להם דרך ארץ מהרועה, כי אז לא יפעלו דבריו עליהם, וזה מה שאמר כצאן אשר אין להם רועה, דאינם שומעים לדברי הרועה.

ליכות ח.ח.ב.ל לזוה"ג בקרוב ובניקל

נקיטת חפץ בשבועה. הקשו התוס' (שבועות לח: ד"ה לאתפוש) וז"ל: תימה דשבועות העדות וביטוי ופקדון כשהוא מושבע מפי אחרים, דהוי דומיא דשבועת הדיינין, ליבעי בהו אנקוטי חפצא כמו דבעינן נקיטת חפץ בשבועת הדיינין.

ג. ע' שו"ת חבצלת השרון י"ד סי' נ"ב ד"ה ועוד י"ל, ומהדורא תנינא סי' כ"א ד"ה ונלפענ"ד.

וכתב החזון יחזקאל (שם) וז"ל: יש לומר שיש שני סוגי שבועות, שבועה שמשביעים אותו כדי שיודה, אבל לא שמאמינים אותו בשבועתו, כגון בשבועות הפקדון הוא משביע את הנתבע שיודה לו שהוא חייב לו, ואם כופר ונשבע, עדיין אינו מאמינו, שהרי התובע יודע שהוא חייב לו. וכן בשבועת העדות שהוא משביע את העדים כדי שיודו שיוודעים לו עדות, ואם כופרים ונשבעים, עדיין אינו מאמינם, שהרי הוא יודע שהם יודעים להעיד, ובשבועות אלו שאינן באות להאמינו, לא בעינן נקיטת חפץ, משום שאינן כשבועה שהשביע אברהם אבינו את אליעזר כדי להאמינו שיקיים מה שצוה עליו, דמהתם אנו ילפינן דין של נקיטת חפץ בשבועה. אבל שבועת הדיינים שמשביעים את המודה במקצת, או להכחיש עד אחד, שבועות הללו משביעים אותו כדי להאמינו על דבריו, בשבועות אלה בעינן נקיטת חפץ דהוי דומיא דשבועה שהשביע אברהם אבינו את אליעזר כדי להאמינו שיעשה כדבריו.

ליכות ח.ח.ב.ל לזוה"ג בקרוב ובניקל

את בריית שלום. מקשים מדוע משה רבינו שמסר עצמו בשביל עם ישראל, למה שהוא לא יקבל שכרו כמו אצל פינחס, ואנו חזקנו עוד יותר קושיא זו, דהא מבואר בזוהר הק' (פרשת וירא עה"פ ויגש אברהם): 'לא הוי בעלמא בר נש דיגין על דריה כמשה דאיהו רעיא מהימנא', וא"כ כיון שלא היה מאן דהוי בעלמא דיגין על דורו כמשה רבינו, א"כ קשה דלמה הקב"ה לא הבטיח שכר למשה רבינו כמו אצל פנחס.

אבל לאמיתיה של תורה נראה לי לומר, דהא באמת לא היה אף אחד שמסר עצמו עבור עם ישראל כמו משה רבינו אצל פנחס ועשה הניסים והנפלאות וקריעת ים סוף וכשעלה לקבל את התורה, ולכן הוא נקרא 'רעיא מהימנא', וא"כ היה מגיע למשה הרבה יותר מפנחס. ואלא מה קרה שניתנה השכר לחיות לעולם לפינחס, אמרתי כך, דהא מבואר במדרש (סוף בלק) דעל מה שנתרשל משה בכזבי בת צור, 'לא ידע איש את קבורתו' כתיב, והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה ע"ש, וזהו צ"ב. והסברתי לענ"ד, דמה שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, דהא כל פעולה ומעשה ודיבור שהצדיק עושה ואומר, זהו עושה רושם גדול בשמים, דצדיק גוזר והקב"ה מקיים, והקב"ה גוזר והצדיק מבטל, ובכך כל מה שעושה הצדיק זה עושה רושם גדול, וא"כ גם העבירה הקטנה של הצדיק זה פוגם הרבה יותר מעבירה גדולה של הרשע, ולכן הקב"ה מדקדק עם הצדיק כחוט השערה.

וא"כ הקב"ה אמר למשה רבינו במי מריבה שידבר אל הסלע, ובזה היה יוצא קידוש ה' גדול, שרק בדיבור של משה רבינו בשם ה' אל הסלע כבר יוצא מים בשביל כולם, ומשה רבינו הכה את הסלע, ובזה לא יצא הקידוש ה', ולכן אמר לו הקב"ה שלא יכנס לארץ ישראל. ועכשיו כדי לתקן פגם זה שהכה את הסלע, היה למשה רבינו עוד פעם לקדש שם שמים ברבים במעשה כזבי בת צור, ואז אם היה עושה מעשה דפינחס, והיה הורג את כזבי בת צור והיה מקדש שם שמים ומציל עם ישראל כמו פינחס, וא"כ בזה היה מתקן מה שלא קידש שם שמים בהכאת הסלע, ואז היה מתקן הפגם של הכאת הסלע, והיה בזכות קידוש ה' זה נכנס בארץ ישראל כיון שבזה היה מתקן כנ"ל. וזהו הביאור במדרש על שנתרשל משה במעשה כזבי בת צור, לכן 'לא ידע איש את קבורתו', דאם לא היה מתרשל, היה מתקן ולא היה צריך בכלל קבורה, כיון שהיה חי לעולם כמו אליהו שזהו פנחס, וזהו הפשט שהקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, וא"כ מתורצת מאוד הקושיא כנלענ"ד בזה, ואם שגיתי ה' הטוב יכפר בעדי.